

A fényes jövő feltételei

SZÉP SZÓ

2016. december 24., szombat

9

SOLYMOSI FRIGYES

A közelmúltban a miniszterelnök egyik beszédében „fényes jövőt” jósolt hazánknak, mondván, ennek jelei már a következő években észlelhetők lesznek. Bevallom, egy pillanatra egészen feldobódtam. Ha korom miatt ezt a „Kánaánt” nem is élem meg, de gyermekeim és szép számú unokáim már biztosan részesülnek áldásaiból. Mint a közélet iránt az átlagosnál nagyobb érdeklődést mutató értelmiségi – aki gondolatait nem csak szűk családi és baráti körben ismerteti, nehogy az „illetékesek” fülébe jussanak – nyilvánvalóan elgondolkodtam, hogy melyek a jelei, biztosítékai, előfeltételei annak, hogy ezt a „fényes jövőt” elérjük. Eltekintek attól, hogy a múltban szép számmal voltak pártok, kormányok, amelyek – különösen a közelgő választások előtt – káprázatos jövőt ígértek a népnek, amiből az égvilágon semmi sem valósult meg.

Előjáróban megemlítem, hogy – minden negatív véleményem ellenére – én magunkat, a magyar népet szorgalmas, hazáját szerető népnek tartom, mely – rendszertől függetlenül – kiváló, világ-híres alkotókkal dicsekedhet. Az, hogy ezeket a művészeket, tudósokat mennyire támogattuk, vagy – amint a diktatúrákban – kiüldöztük, néhány esetben meg is semmisítettük, azzal bizony nem „dicsekedhetünk”, holott ezért valamilyen formában mi is felelősek vagyunk.

Figyelembe véve a jelenlegi politikai, társadalmi helyzetet, a teljesség igénye nélkül tekintsük át, mi szükséges ahhoz, hogy a közel- és távoli jövőnk ne csak a kormányzó politikusok lássák „fényesnek”, hanem az ország népe is.

1. Talán a legfontosabb a demokrácia alapelveinek betartása, függetlenül attól, hogy a kormányzó párt milyen többséggel rendelkezik. A Teremtőmentsen meg bennünket az „egypárt” rendszertől, ennek ártalmas jellegzetes-

ségeit az idősebbek jól ismerik. Rossz esetben ettől valójában nem túlságosan távol eső az a koalíció, ahol a kisebbik párt a lényegesen erősebbtől felve kritikát sohasem gyakorol, ehelyett szolgai módon követi szövetségese irányutasítását. Ismerjük, a több csaknem hasonló erősségű pártból álló kormánykoalíció nehézségeit, de azt is, hogy ebben az esetben nehezebb visszaélni a hatalommal.

Be kell vallanunk, hogy sajtóságos ország lettünk. Ma már minden, az átlagosnál fontosabb(?) kérdésben lesik, várják a miniszterelnök nézetét, és ha ez „kitudódik”, annak megfelelően dönt az illetékes hatóság. El tudja azt valaki képviselni, hogy a nyugati demokráciák is így működnek? Hogy Merkel kancellár vagy Theresa May angol miniszterelnök mondáná ki a döntő szót az egyes sport-szövetségek elnökeinek leváltásáról és ki-nevezéséről? Ha már előkerült a sport, itt bizony a különlegességek tömege áraszt el bennünket. Annak természetesen minden sportszerető honfitársunk örül, ha a kormányfó szereti a sportot, s feltűnően rajong a nagy múlttal, de szomorú jelennel dicsekvő labdarúgásért. Aligha örvendeznek viszont, ha realizálják, hogy a stadionok, a sportakadémiák nem a sportegyesület tőkájából, bevételéből, hanem mindnyájunk pénzéből, másra is fordítható százmilliárdokból jöttek létre. Örvedetes, hogy három-éves jogi huzavona után a taopénzek már közpénznek tekinthetők, minden következményével együtt.

Nemcsak arra van szükség, hogy a kormányfó a hétfői parlamenti ülésen elhangzó kérdésekre szellemesen válaszoljon, vagy kitérjen a válasz elől, hanem hogy érdemben reagáljon a felvetésre. Ha történetesen erre vonatkozóan nincsenek ismeretei, akkor tájékozódás után a következő ülésen térjen vissza rá. Az viszont elfogadhatatlan, ha a kényesebb kérdésekre támadóan válaszol. A kormányfó különleges karakteréből fakadnak a gyakori dacvadászok,

erre jó példa a szülőfaluja közelében épülő kisvasút hosszával kapcsolatos vita: „ha túl hosszúnak találják a jelenlegit, akkor még hosszabbra építjük, ha azt is, akkor tovább egészen a határig”. Hű embereit érintő igaznak talált vádakra is keményen reagál: „csak azért is” megvédi őket.

2. A „fényes jövő” megteremtését rendkívüli módon akadályozhatja, hogy a különböző területek szakemberei, köztük az innovációra alkalmas mérnökök, kutatók közül számosan itt hagyták hazájukat. Félek attól, hogy túlnyomó részükre már nem számíthatunk, ami bizony aligha segíti előrelépésünket, függetlenül attól, hogy mennyire javítják itthon papíron a statisztikát. Sajnálatos módon a végzés előtt álló hallgatók nem jelentéktelen része, első-sorban a természet- és a műszaki tudományok területén, ma már nem azon elmélekedik, vitázik, hol találják meg a képzettségüknek, vágyaiknak legmegfelelőbb hazai állást, hanem melyik nyugati országban sikerül a legjobb munkahelyre szert tenni. (Azzal a sajtóságos nyugati, főként angol módszerrel messzemenően nem értek egyet, és már évekkel ezelőtt szóvá tettem, hogy az oktatással foglalkozó angol tisztviselők már a hazai kiváló középiskolákban vadásszák a legjobbakat, és csábítják országukba. Nem gondolják, hogy a közülük kinőtt tehetségekre ennek a kis, feltörekvő országnak is égetően szükség van? Nyilvánvalóan jól tudják, hogy ők már nem térnek vissza hazájukba.) Őket, túlnyomó részüket már nem az mozgatja, mint szüleik generációjának egy részét, hogy a „diktatúrától függetlenül itthon kell maradnunk, a tanulmányutakról haza kell jönnünk, mert ezt kívánja az ország érdeke”. Arra sem számíthatunk, hogy a képzetlen és segélyekből élő munkaerő vándoroljon ki – javítva ezzel itthoni statisztikánkat –, hiszen a migráció következtében a nyugatnak ilyen munkaerőben már jó ideig nem lesz hiánya. Hogy az itthon

maradtak döntését befolyásoljuk, jelentősen emelnünk kell a fizetéseket. Ezzel kapcsolatban a napokban számos pozitív döntés született. Mindezt akkor is üdvözlőnk kell, ha ennek mértéke meglehetősen szerény, és a döntést némiképp motiválja a választás közelsége.

Hogy mennyire rossz és hibás volt az elmúlt 10-20(?) év politikája, mutatja, hogy a versenyképesség vonatkozásában hazánk helyzete folyamatosan romlik, ma már a 69. helyre zuhantunk vissza. Előttünk van a volt szocialista országok nagy része, Csehország például a 31. a rangsorban. Ebben a versenyképességi mutatóban minden: a társadalomra, a gazdaságra, a politikára vonatkozó mutató benne foglaltatik. Jómagam rendkívül szégyellem magam ezért a rossz helyezésemért, már azért is, mert saját tudományterületünkön – a külföldi felmérések szerint – csoportommal alig hihető jó helyezést értünk el, köszönhetően a „keményen dolgozó” és nyugati tanulmányútjaikról mindig hazatérő munkatársainknak.

Mindezek fényében szinte hihetetlen, hogy a kormány fényűző programok megvalósítására költ százmilliárdokat, gondolok itt egyebek között például a miniszterelnök Várba költözésére. Nem tudom elképzelni, hogy a kormány munkáját, a miniszterelnök parlamenti jelenlétét megkönnyítené, ha a kormányfó nem a „szomszéd” szobában, hanem egy másik kerületben székelné, aminek megközelítése még helikopterrel sem könnyű. Amint a HVG egyik decemberi számából kiderül, a miniszterelnöki rezidencián, hivatalon kívül a Várba költözik még több minisztérium és kormányhivatal, sőt Rogán Antal száUDI barátja, Ghaith Pharaon is, ha addig valahol börtönbe nem csukják. Arról nem esik szó, hogy a kiköltözésre ítélt intézmények – köztük számos akadémiai intézet – számára hol találnak helyet, és ez mibe kerül. A kormány nem ezzel és más hasonló átgondolat-

lan luxusköltekezésekkel írhatja be névét pozitív előjellel hazánk történelmi-könyvébe, hanem önzetlen intézkedésével, az ország lakosságának jólétét szolgáló politizálásával. Jó lenne, ha a kormány megmagaírná, hogy miért van szükség ezekre a drámai változtatásokra, mennyibe kerül az egész program megvalósítása. Hazánk jelenlegi helyzetében nem lenne fontosabb és előrevivőbb, ha ennek a hatalmas összegnek egy részét a sok millió magyar életkörülményeinek javítására, az oktatásra, egészségügyre, a hazai ipar megteremtésére, modernizációjára fordítanák? Ha a külföldi munkavállalást tervező fiatalok érzékelnék az alapvető változást, hinnének a „fényes jövőben”, részt vennének a tervek megvalósításában?

3. Mindezek elérésének előfeltétele az eddigieknél önzetlenebb, demokratikusabb politizálás. Az tűrhetetlen, hogy korrupciós tisztviselők azért tarthatják meg jól fizetett állásukat, mert a kormányfó kiválasztott emberei, vagy csak daczból, erőfitogtatásból, mert az ellenzék követeli eltávolításukat, ha csak fele igaz annak, amivel vádolják őket, a nyugati demokráciákban már régen rács mögött ülnének. Ilyen esetekben az ember elveszíti józan esztét. Nem tudom felfogni, hogy a Fidesz koalíciós partnere, a KDNP és az Orbán Viktorhoz közelálló értelmiség miért nem tanácsolja a miniszterelnöknek, hogy mindebből az égvilágon semmi haszna nem származik, kára annál több. Miért nem tanulnak a leváltott köztársasági elnök történetéből, az általa okozott óriási presztizsveszteségből? Az, hogy mindezek egyelőre nem érzékelhetők a Fidesz népszerűségi mutatóiban, sok más egyéb tényezőre vezethető vissza. Az emberek azonban nem felejtenek, és nem lehet tudni, hogy mikor és hogyan fejezik ki nemtetszésüket.

Talán a karácsony felnyitja a kormányfó szemét és a következő időszakban „visszatér régi önmagához” (Népszabadság, 2006. június 6.), és demokratikusabban, igazságosabban, embe-ribb módon kormányozza az országot a fényes jövő felé. Így legyen.

(A szerző akadémikus,
a Nemzeti kör tagja)